

Aarhus Universitet: Her begyndte det hele

AU retrospektivt

• Aarhus Universitet 85 år •

Af Palle Lykke
AU Universitetshistorie

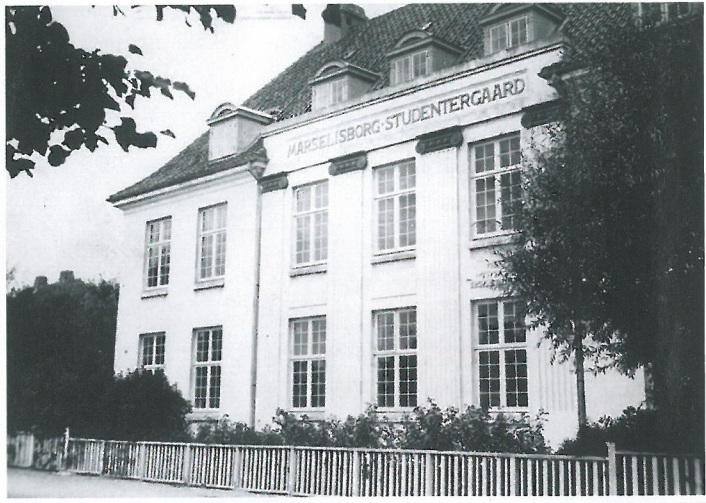
1. Aarhus Tekniske Skole

En kommission havde i 1925 peget på Aarhus som ny universitetsby, men staten havde ikke råd til projektet. Derfor tog man i Aarhus selv fat. Allerede i 1921 havde man dannet »Universitets-Samvirket, Aarhus«, der i 1928 opnåede tilladelse til afholdelse af prøve i propædeutisk filosofi (»filosofikum«) og til i første omgang at give førsteårsundervisning i fagene dansk, tysk, engelsk og fransk. Kommunen betalte lærernes løn de første år og stillede lokaler til rådighed i Aarhus Tekniske Skole i Nørre Allé for et

symbolsk beløb, og i øvrigt klarede man sig med midler indsamlet af Universitets-Samvirket. Da man ikke måtte anvende ordet universitet, blev navnet »Universitetsundervisningen i Jylland«. I september 1928 havde 64 studenter tilmeldt sig, og undervisningen foregik i Aarhus Tekniske Skole. Her sad studenterne på ubekvemme taburetter uden rygstød frem til efteråret 1933, hvor den første gule universitetsbygning blev taget i brug sammen med navnet Aarhus Universitet.

Kilder

Betænkning afgiven af Udvalget om Oprettelse af et Universitet i Jylland (1925); E. Hemmer Hansen: »De første studerende«, G. Albeck (red.): *Student i Århus: Femten erindringsbilleder* (1979), s. 22; P. Lykke: *By og universitet. Universitets-Samvirket, Aarhus 1921-1996* (1996); P. Lykke: »Marselisborg Studentergaard«, H. Vedel-Smith (red.): *Århus-årbog 1992* (1992), s. 92-99; N. Søgaard: »Studenteforeningen i Aarhus«, *Minerva* 17 (1929); diverse udklip fra dagblade m.v.

2. Marselisborg Studentergaard

»Nu har vi fået starten til universitetet, det er den bygning, vi mangler,« udbød formanden for Universitets-Samvirket, da han i 1928 tog et større hus på Marselis Tværvej i øjesyn, og han fortsatte: »Her kan studenterne bo, og herfra kan de få deres uddannelse,« I 1925-betænkningen var det en kongstanke, at det skulle være et kollegieuniversitet, og derfor opkøbte Universitets-Samvirket en tidligere øjenklinik og indrettede den til 27 mandlige, udenbys studenter. »Man skal ikke bringe de unge i for store fristelser,« udtalte formanden, da han blev spurgt, hvorfor kollegiet var forbeholdt mænd. Bygningen rummede i øvrigt en stor lejlighed til eforen og værelser til portneren og økonomaen samt de fire stue- og køkkenpiger – på trods af faren for »fristelser«. Om værelserne skrev et dagblad: »Alle værelserne er hyggelige og lyse [...] her er hall og forsamlingsstuer, centralvarme, elektrisk lys m.m.« I 1941 blev huset omdannet til kvindekollegium og efter krigen solgt til Forsvaret.

3. Koncertpalæet

Allerede i juni 1928 etablerede ældre akademikere i byen »Studenteforeningen i Aarhus«, så den kunne stå klar, når studenterne kom til byen i september. Foreningen fik lokaler i Koncertpalæet (Musikkonservatoriet) i Kannikegade og »er nu blevet midtpunktet i studenternes liv her i Aarhus,« som der stod i Minerva året efter. I bygningen rådede foreningen over et studieværelse og en avisstue, hvor dagens jyske og fynske aviser var lagt frem fra morgenstunden, mens man måtte vente på de københavnske til hen på eftermiddagen. Desuden var der et spilleværelse, hvor man kunne tage et parti skak eller dyrke kortspil. Studenteforeningens foredrags- og diskussionsaftener (i 1928/29 blandt andet om »Moral og kammeratægteskab« og »Spiritismens væsen«) fandt sted i den store sal, og det samme gjaldt årets mange fester. Blandt de større var i det første år rusfesten, julegildet og en Bierabend. Studenteforeningen opsagde kontrakten med Koncertpalæet i 1937.

1-3: Aarhus Kommunes Biblioteker, Lokalhistorisk Samling; 4: Hammerschmidt Foto.

4. Statsbiblioteket

Statsbiblioteket udgjorde et af de afgørende argumenter for, at Aarhus ansås for bedre egnet end Viborg, Kolding og Sønderborg til at blive universitetsby, og her tilbragte de studerende da også allerede fra efteråret 1928 adskillige timer i løbet af en uge. Det fortælles, at læsesalen var spærret med en kæde indtil klokken 11, men at studerende godt måtte smutte under kæden to timer før andre. I læsesalen havde hver enkelt sin faste plads ved et af de lange borde, og så sad man – som forfatteren Eva Hemmer Hansen har fortalt – og »noterede, gik hen og konfererede med kilotunge ordbøger og håndbøger, rodede i kartoteksskuffer, drev bibliotekarerne, der før havde ført en fredet tussmørketilværelse, til vanvid ved at forlange det og det, og blev hvæst ad af læse-salens gamle stampublikum, hvis man hviskede med hinanden.« Statsbiblioteket flyttede til nye bygninger ved universitetet i 1963.